

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Kirke-Sange til Kronings-Dagen den 28de Juni 1840 Vise om Kong Christian den Ottendes og Dronning Caroline Amalies Kroning og Salvning paa Frederiksborg Anden Søndag efter Trinitatis 1840 Sange for Vennelaget i Danske Samfund paa Kronings-Dagen 28de Juni 1840

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Kirke-Sange til Kronings-Dagen den 28de Juni 1840 Vise om Kong Christian den Ottendes og Dronning Caroline Amalies Kroning og Salvning paa Frederiksborg Anden Søndag efter Trinitatis 1840 Sange for Vennelaget i Danske Samfund paa Kronings-Dagen 28de Juni 1840", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_667-intro-shoot-idm186.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Sange for Vennelaget i Danske Samfund

Med *Sange for Vennelaget i Danske Samfund paa Kronings-Dagen 28de Juni 1840* afsluttede Grundtvig sin række af småudgivelser med digte og taler i anledning af kongeparrets sølvbryllup og salving 1840. De tre skålsange skulle synges af medlemmerne af Danske Samfund ved dettes fejring af kongeparrets salving. For yderligere oplysninger om samfundet, se selvstændigt afsnit herom. I de tre skålsange er der en rækkefølge, der understreger rangordenen, idet sangene bevæger sig fra en hyldest af konge og modersmål over hyldesten til dronningen for at slutte ved Holger Danske, der allerede var blevet nævnt i den foregående sang. Samtidig repræsenterer hovedindholdet i hver sang henholdsvis fortid, nutid og fremtid. Selv om anledningen er salvingen, er sangenes indhold mere almengyldigt end i de tre foregående og delvist kirkelige sange.

Kongens Skaal

Første skålsang hylder naturligvis kongen, hvilket sker i fem ottelinjede strofer. Førstelinjen "Det er kun Fjas at være Drot" hænger nøje sammen med sin efterhængte bisætning "Hvor alle Mand vil raade", for den kongetro Grundtvig så ikke med milde øjne på en forfatningsform, hvor 'alle mand kan råde'. Grundtvig påpeger i første strofe nogle ulemper ved såvel digter- som kongegerning for at lade disse negativer opløses i strofe 2 og 3, hvor Danmark fremstår som det sted, hvor begge er en fryd at udføre.

For skønt Grundtvig var tilhænger af det bestående, var den generelle stemning i Danske Samfund ofte meget politisk, og der var som regel blandt tilhørerne anbragt politiagenter eller spioner, som på højeste sted skulle rapportere om sindelagstilkendegivelser. Det er derfor påfaldende, at Grundtvig opstiller denne modsætning, for hermed sætter han først det kongelige embede til diskussion, hvorefter han sætter det på plads. Sidste strofe hylder det danske sprog (strofe 5). Sproget var et emne, der spillede en stor rolle for de fleste medlemmer af Danske Samfund, uanset deres holdning til kongedømmet og enevælden som institutioner.

Melodi

Den valgte melodi stammer fra den dengang populære "Vi Søemænd gjør ei mange Ord" fra Johann Clemens Todes konge- og fædrelandstro syngespil *Søofficererne* fra 1782.

Dronningens Skaal

Den næste sang på seks firlinjede strofer trækker allerede i førstelinjen, "Der sad en Prindsesse i Dannemark", tråde fra Caroline Amalies fortid som prinsesse til hendes nuværende position som dronning. Allerede som prinsesse havde hun interesseret sig for Danmarks historie, og Grundtvig refererer i strofe 4 direkte til deres samvær i forbindelse med den foredragsrække, han havde holdt for hende og hendes hofdamer (se afsnittet om Danske Samfund). Han lader hende også se skjalden eller digteren (dvs. ham selv) som den, hos hvem man kunne få et svar om Holger Danskes tilbagekomst (strofe 4).

Melodi

Ligesom *Vise om Christian den Ottendes Kroning* er også denne sang en kunstballade. Melodien stammer fra folkevisen, *Hr. Tønne af Alsø* (DgF 34). Omkvædsfunktionen bibeholdes, men skiftes ud til "Deilig er Dronning-Stolen", hvilket kan læses, som om Grundtvig søger at styrke dronningen til hendes fremtidige gerning. Folkevisestilen underbygges af udtryk som fx "Hun talde saamangent et Alvors-Ord" (strofe 1).

Holger Danskes Skaal

Den middelalderlige sagnfigur Holger Danske havde allerede tre år tidligere været aktuel som litterær figur med Bernhard Severin Ingemanns digtcyklus, der bar hans navn, og som der hentydes til i strofe 3, idet Ingemann boede i Sorø (Ingemann 1837). Ifølge sagnet vil Holger Danske vågne op af sin dvale og forsvare landet, hvis Danmark virkelig kommer i nød. Med førstelinjen "*Holger Danske tøved længe*" er visens tema slået an: Der er en længsel eller et håb om, at Holger Danske snart vil vende tilbage. "Dronningens Skaal" og "Holger Danske Skaal" er nært forbundne, idet sagnhelten allerede i "Dronningens Skaal" blev efterlyst (Toldberg 1950, s. 189). Den genkomne Holger vil måske være at finde i Danske Samfund (strofe 5), især når der skåles (strofe 6). Holger Danskes genkomst var allerede blevet tematiseret i et foredrag i Danske Samfund 30. april 1839 (Grundtvig 1839, s. 461-467; Lundgreen-Nielsen 1992a, s. 33).

Det er ikke indlysende, hvad Grundtvig mener med udtrykket "Havfru-Sommer" i første strofe. Ifølge Helge Toldberg er havfruer i begyndelsen af Grundtvigs forfatterskab ikke Danmarkssymboler, men i "besiddelse af *spaadomsevne om Danmarks fremtid*" (Toldberg 1950, s. 187). I denne sang ser han ikke dronningen som identisk med havfruen, men som én inkarnation blandt andre havfruer i historien (s. 189). Andre forskere mener, at for Grundtvig er en havfrue(dronning) et billede på den danske folkeånd (Lundgreen-Nielsen 1992b, s. 19). Om digtet *Kroningssang* af Bernhard Severin Ingemann, der ligeledes var skrevet i anledning af salvingen, skriver historikeren Anders Monrad Møller, at havfruen kan have noget med det danske sprog og den danske historie at gøre, idet dronningen, som var "opvokset på Augustenborg i det nordslesvigske, havde hørt alt om kongeriget af havfruens sang" — og at hun "i lighed med sine brødre havde dansk som modersmål" (Møller 2012, s. 215).

Melodi

Melodien til "Danmark deiligst Vang og Vænge" er oprindeligt skrevet eller nedtegnet af Poul Edvard Rasmussen. Melodien blev trykt første gang i 1814 i Abrahamson, Nyerup og Rahbeks folkevisesudgave, *Udvalgte Danske Viser* (1814, bind 5, s. LXXIV). Den oprindelige sang, som var digtet af Laurids Olufsen Kok, var en af Grundtvigs yndlingsange, hvis tekst han ofte alluderede til. Grundtvig havde i 1817 selv udgivet "Danmark deiligst Vang og Vænge" i tidsskriftet *Danne-Virke*, og senest havde han i 1839 omdigtet visen til brug for den akademiske læseforening, Academicum (se indledning til *Danne-Virke*-teksten her og til omdigtningen fra 1839 her).